

3. Проект закону «Про внесення змін до деяких законів України» № 2260 від 11. 10. 2019. URL: [http://w1. rada. gov. ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065](http://w1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67065)

4. Бурчак А. Ю. Електронна форма трудово-го договору. Журнал східноєвропейського права. 2018. № 52. С. 144–147.

УДК 342. 924

Валентина Станіславівна ЛУК'ЯНЕЦЬ,

професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2397-613X>

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Актуальність теми. Ключовим завданням щодо забезпечення існування конкурентного середовища як елемента забезпечення економічної безпеки держави є формування належного правового механізму запобігання, виявлення, припинення правопорушень у сфері економічної конкуренції та підвищення ефективності заходів адміністративного впливу, що застосовуються до порушників (1). На це спрямовано діяльність спеціально уповноваженого органу державної влади – Антимонопольного комітету України.

Вагомий внесок у дослідження загальних проблем сутності та підстав відповідальності та адміністративного примусу, зокрема, зробили такі вчені-юристи, як Д. М. Бахрах, І. П. Голосніченко, М. І. Єропкін, Р. А. Калюжний, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, О. В. Терещук, Д. М. Лук'янець. Крім робіт зазначених науковців, теоретичну основу дослідження становлять також праці В. Б. Авер'янова, В. Т. Білоуса, Л. М. Касьяненко, В. М. Поповича, Д. Г. Мулявки, О. Н. Ярмиша та інших. Здійснення дослідження визначеного предметного спрямування обумовило необхідність звернення до напрацювань вчених, які вивчали окремі аспекти діяльності Антимонопольного комітету України та сфери захисту економічної конкуренції: О. О. Бакалінської, Л. Р. Білої, З. М. Борисенко, Ю. В. Журика, Н. М. Корчак, С. А. Кузіміної, І. А. Шуміла та інших.

Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що проблема відповідальності та адміністративного примусу у сфері захисту економічної конкуренції вивчена фрагментарно, що обумовлює потребу проведення її комплексного наукового аналізу.

Відповідальність є елементом правоохоронних відносин. Її вивчення необхідно здійснювати через призму юридичного процесу як співвідношення матеріальних та процесуальних норм конкурентного законодавства. Стадії юридичної відповідальності – це співвідношення певного об'єму прав, свобод та обов'язків особи, яка вчинила правопорушення, з етапами пізнання даного правопорушення уповноваженими на те державними органами та посадовими особами (2). Такими стадіями як правило є: 1) виникнення відповідальності; 2) конкретизація; 3) здійснення (3; 4). В юридичній літературі санкції в більшості випадків пов'язують з відповідальністю, хоча поняття відповідальності

використовується не тільки в праві. Поняття “відповідальність” та “санкція” не можна ототожнювати, хоча вони є взаємопов’язаними. Санкція є лише певною мірою юридичної відповідальності. Власне міри відповідальності мають певні правові форми та закріплені правовими нормами. Санкція впливає із відповідальності, так як є мірою впливу, яка застосовується до правопорушників. В санкції відображається конкретний результат впливу відповідальності. Покласти відповідальність означає застосувати санкцію тієї норми права, приписи якої порушені. Із цього випливає, що відповідальність за порушення конкурентного законодавства передбачає саме застосування та реалізацію санкцій, встановлених цим законодавством. Термін «застосування санкцій» підкреслює значення санкції в якості елементу правової норми, в якій міститься вказівка на наслідки протиправної діяльності в сфері конкуренції (5). Норма права повинна мати санкцію, але санкція може виводитися із загальних положень про захист порушених прав. А тому санкція не завжди тягне виникнення додаткового обов’язку, а тому не завжди виступає у формі відповідальності. Юридична відповідальність реалізується під впливом державного примусу. Хоча сама відповідальність може супроводжуватися і право- відновлювальними заходами. Адже санкція є заходом державного примусу щодо виконання положень про економічну конкуренцію та реакцією на факт правопорушення конкурентного законодавства (державна оцінка неправомірної поведінки) (6).

Враховуючи той факт, що конкурентне законодавство є своєрідним сплавом правових норм різних галузей права, джерелами застосування відповідальності за його порушення є адміністративне (7), цивільне та кримінальне право (5). Зміст об’єкту правового регулювання обумовлює застосування санкцій, які поділяються на такі види: присікальні (оперативні), тобто такі, які спрямовані на припинення правопорушення; штрафні (каральні), тобто такі, які спрямовані на досягнення карального ефекту щодо порушника; компенсаційні. Тобто такі, які спрямовані на відновлення майнової бази потерпілого шляхом відшкодування збитків.

Список бібліографічних посилань:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Борсук Н. Я. Адміністративний примус у сфері захисту економічної конкуренції: дис. канд. юрид наук: 12. 00. 07 / Наталія Яківна Борсук. К., 2012. С. 203.

3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 36. Ст. 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Валитов С. С. Правовое регулирование конкуренции в Украине: монография / С. С. Валитов; Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2009. С. 307.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

УДК 342. 9

Olena MARKOVA,

associate professor at the department of legal disciplines, Sumy Branch of Kharkiv National University of Internal Affairs, candidate of legal sciences, associate professor
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9970-0944>

TO THE QUESTION OF THE EVOLUTION STAGES OF THE ADMINISTRATIVE PROCEDURE

The process of the genesis of the administrative procedure is closely connected with such a phenomenon and the global process as legal convergence, since “it is not enough to arise, ” it is important to get further development (1). Intensive changes in administrative law such as: integration processes, public-law partnerships, new models and methods of public administration, as well as the process of administrative law are the main indicators of the country's progress and development in a democratic direction (2).

The emergence and further conceptualization of the administrative procedure was an important step in consolidating the rule of law in modern European states and in fundamentally revising the existing model of relations between the state and its subjects. The administrative procedure was at the same time a check for the authorities, and a guarantee for citizens in the process of exercising their rights in relations with the authorities (3). Analyzing the international doctrine, it should be noted that it was the historical conflict between the interests of the state and citizens that served as the main prerequisite that led to the evolving process of protecting human rights both in law and in practice. The issue of protecting human rights has always been a key one in relations with authorities in case of violation or abuse of their powers, which leads to negative consequences, such as an illegally made decision.

Along with judicial protection, administrative procedure was widely used and disseminated through which citizens could not only exercise their basic rights in relations with authorities, but also protect them.

The mutual influence of the legal orders of different national systems is evident throughout history, which leaves its “imprints” on the development of administrative procedures.

Studying the formation of administrative procedures in European countries, in the USA it should be noted that the evolution of administrative procedures goes through several stages: the first stage is emergence, the second is becoming, and the third is further development and modernization. Each stage is associated with a different historical era, political alignment of forces and economic factors that influenced the genesis of the administrative procedure. We have identified three stages in the process of the genesis of the administrative procedure.